

2

Židi a cikáni již nejsou považováni za občany Německé říše a nemají právo volit ani v Reichstagu, ani v referendu o anšlusu.

• Johannes

Podíval jsem se na hodinky a dojídal zbytek večeře, kterou mi připravila Hana.

„Chutná ti?“ zeptala se.

Až v tu chvíli jsem si uvědomil, že jsem ji zhltal, aniž bych se soustředil na to, co vlastně jím. Začal jsem dávat větší pozor a vychutnávat si poslední sousta jehněčího guláše s paprikou a bramborami. „Je to výborné – jako vždycky.“ Hana byla dobrá kuchařka, ale její repertoár zahrnoval nanejvýš osm nebo devět jídel, která pravidelně střídala.

„Výborné, mami,“ souhlasila se zářivým úsměvem naše mladší, teprve čtyřletá dcera Elena. Když jsme se k večeři usadili, Hana jí pečlivě nakrájela maso na menší kousky za jejích vytrvalých protestů: „To nemusíš, já už nejsem mimino.“

Náš starší syn Stefan, nyní devítiletý, se jen usmál a přikývl, aby se nezdržoval ve svém závodním tempu hltání – i když za něj mohla spíš radost než nedočkavost být už někde jinde.

Já už byl duchem zase u plánů, které jsem předtím probíral s Mathiasem.

Rozhodli jsme se, že by jeden z nás měl vyzkoušet tu „amnestii“, o níž mluvil esesák Schnabel. A rozhodlo se taky, že bych

to měl být já, protože vypadám nejméně židovsky. Striktně vzato jsem vlastně vůbec Žid nebyl. Můj otec byl Žid, ale matka katolička, a v judaismu náboženství přechází přes matku. Problém však byl, že otec byl v Rakousku velmi významnou osobností, jedním z předních statistiků a také hrdým a ostentativním členem sociálnědemokratické strany, tedy hlavní opozice nacistů. Bylo proto pravděpodobné, že mě coby jeho syna budou brát jako „typického“ Žida a provokatéra.

Jednou jsem se otce zeptal, jestli jeho sňatek s příslušnicí jiného náboženství nějak souvisel s jeho stejně ostentativním ateismem – můj otec nikdy nedělal nic napůl –, ale on se jen pousmál. „Ne. Tvá matka byla prostě ta nejhezčí holka, jakou jsem ve škole poznal. Přesně tak jednoduché to bylo.“

A jako syn svého otce, znáte to – jablko nepadá daleko od stromu – jsem se vydal přesně po téže cestě, když jsem se seznámil s Hanou. Byla tak nádherná, s vlasy v barvě obilí vyběleného sluncem a křišťálově zelenýma očima, že jsem jí zkrátka nedokázal odolat.

Napadalo mě však, jestli se v otci podvědomě neodehrávalo ještě něco jiného – otázka tak troufalá, že jsem se mu ji v té době neodvážil položit: jestli tak zčásti neředit svůj rodokmen, aby ochránil své děti před stigmatizací židovstvím, která se v Rakousku projevovala čím dál výrazněji už od 20. let. A jestli jsem já neudělal totéž, když jsem se oženil s Hanou – abych se zbavil toho stigmatu, aby má rodina byla *bezpečnější*.

Rozhlédl jsem se kolem stolu po své dokonalé rakouské rodině: Elena s vlasy téměř stejně světlými jako její matka, Stefan se světlehnědými vlasy a oříškovými očima, který se víc podobal mně. Zdálo se mi to jako včera, když ho otec choval na klíně, hrdě zvedal před sebe a něžně líbal na čelo – i když už to bylo přes čtyři roky, co ve čtyřiašedesáti letech podlehl rakovině, která ho už dlouho rozežírala.